

Hoe kan worden gegarandeerd dat mensen met osteoartritis en reumatoïde artritis overal in Europa optimale zorg krijgen: aanbevelingen van EUMUSC.NET

Aanbevelingen voor het realiseren van betere zorgnormen voor mensen met osteoartritis en reumatoïde artritis door inzicht in de belemmerende en bevorderende factoren in de zorgverlening, met voorbeelden van goede methoden.

Probleemstelling

Spier- en skeletaandoeningen komen overal in Europa voor. Ze vormen de grootste oorzaak van lichamelijke invaliditeit en leiden tot hoge maatschappelijke kosten en een aanzienlijk productiviteitsverlies. Er is sprake van een zware en toenemende ziektelast voor alle EU-lidstaten, aantoonbare verschillen in zorg tussen landen en het niet implementeren van op bewijs gebaseerde interventies. Dit alles maakt beperking van deze ziektelast noodzakelijk.

Het doel van EUMUSC.net is het verbeteren en harmoniseren van de kwaliteit van zorg en het mogelijk maken van gelijke zorg bij reumatische ziekten en andere spier- en skeletaandoeningen in alle lidstaten.

Benchmark - hulpmiddelen voor metingen

Ter realisatie van de doelstelling de zorgkwaliteit te harmoniseren en gelijke zorg in alle lidstaten mogelijk te maken, heeft EUMUSC.net Europese zorgnormen ontwikkeld voor mensen met osteoartritis en reumatoïde artritis. EUMUSC.net heeft daarnaast meetmethoden opgesteld aan de hand waarvan lidstaten de ziektelast van spier- en skeletaandoeningen in het eigen land en de kwaliteit van implementatie van zorgnormen kunnen meten.

EUMUSC.net heeft de volgende hulpmiddelen ontwikkeld:

- Beoordelingshulpmiddel voor het meten van de ziektelast van spier- en skeletaandoeningen
- Zorgnormen die burgers mogen verwachten
- Kwaliteitsindicatoren voor de gezondheidszorg, voor het meten van de kwaliteit van de zorgverlening ten opzichte van de zorgnormen

Metten is belangrijk, omdat het lidstaten de mogelijkheid geeft hun eigen positie in verhouding tot andere landen vast te stellen en verbetergebieden te identificeren.

Implementatie van de hulpmiddelen stelt landen in staat:

- De last van spier- en skeletaandoeningen accuraat te beoordelen
- Inzicht te verkrijgen in de zorgnormen die burgers mogen verwachten
- De kwaliteit van de zorgverlening in verhouding tot de zorgnormen te meten
- Doelen te stellen voor het verbeteren van de zorgverlening
- Factoren te herkennen die het bereiken van de doelstellingen ten aanzien van zorgverlening in de weg staan
- De voortgang in het bereiken van gelijkheid van zorg te meten door vergelijking met een Europees model van goede praktijken

Aanbevelingen zijn gericht op meten, vergelijken, doelen stellen, verbeteren en waarborgen van gelijkheid:

1. Meten
2. Vergelijken
3. Doelen stellen
4. Verbeteren
5. Streven naar gelijkheid

Aanbeveling 1 - Meten

Beoordelingshulpmiddel

Om inzicht te krijgen in het volledige spectrum van spier- en skeletaandoeningen, moet inzicht worden verkregen in de impact van deze aandoeningen. EUMUSC.net heeft een set basisindicatoren ontwikkeld in de vorm van een beoordelingshulpmiddel dat kan worden gebruikt voor het meten van:

- Incidentie en prevalentie
  - Activiteitenbeperkende spier- en skeletpijn
  - Pijn in de onderrug
  - Nekpijn
  - Reumatoïde artritis
  - Osteoartritis (heup, knie, hand)
  - Osteoporose
  - Heupfractuur
- Gebruik gezondheidsdiensten
  - Heupartroplastiek
  - Knieartroplastiek
  - Aan spier- en skeletaandoeningen gerelateerde bezoeken in de eerstelijnszorg
- Personele middelen
  - Artsen in de eerstelijnszorg
  - Reumatologen
  - Orthopedisch chirurgen
- Gezondheidsgerelateerde kwaliteit van leven
- Baanverlies door spier- en skeletaandoeningen (permanent, tijdelijk)
- Comorbiditeiten
  - Obesitas
- Gezondheid van de bevolking

Zorgnormen en kwaliteitsindicatoren voor de gezondheidszorg

Om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de geboden zorgverlening, moet inzicht worden verkregen in de zorgnormen die burgers mogen verwachten en moet kunnen worden gemeten in welke mate zorgverleners in staat blijken deze zorgnormen te leveren. EUMUSC.net heeft Europese zorgnormen geanalyseerd en kwaliteitsindicatoren voor de gezondheidszorg ontwikkeld waarmee de kwaliteit van de zorgverlening in verhouding tot de zorgnormen kan worden gemeten. De kwaliteitsindicatoren voor de gezondheidszorg beoordelen de volgende factoren:

- Procedure ten aanzien van doorverwijzingen
- Procedure ten aanzien van consulten
- Opvolgende beoordelingen
- Beoordeling van de ziekte en de impact ervan op de kwaliteit van leven en deelname aan de maatschappij
- Procedure ten aanzien van documentatie
- Advies voor zelfbeheer van de ziekte
- Behandelplannen

- Farmacologische therapie
- Veiligheid (bijwerkingen van geneesmiddelen, tuberculoseonderzoek)
- Optimaliseren van ziektebeheer
- Gestandaardiseerde ziektebeoordeling
- Fysiotherapie
- Beoordelingen van ondersteunende apparatuur
- Professionele educatie

Aanbeveling 1 van EUMUSC.net is dat elke lidstaat het beoordelingshulpmiddel gebruikt om de impact van spier- en skeletaandoeningen te meten, de zorgnormen aanneemt en het gebruik van de kwaliteitsindicatoren voor de gezondheidszorg stimuleert om de kwaliteit van de zorgverlening te meten.

De metingen zijn gebaseerd op bewijs, bruikbaarheid en relevantie. Aanneeme van dezelfde zorgnormen en hun indicatoren in heel Europa maakt zinvolle vergelijkingen mogelijk tussen alle landen en daarmee gelijke zorg in alle landen.

Aanbeveling 2 - Vergelijken

Metingen op basis van Europese normen voorzien in de mogelijkheid lokale prestatiegegevens te vergelijken met overeenkomstige prestatiegegevens voor andere landen of regio's. Zo kunnen bijvoorbeeld gegevens met betrekking tot de impact van spier- en skeletaandoeningen worden vergeleken met die van andere landen en met het EU-gemiddelde. Uitgedrukt per hoofd van de bevolking maken deze gegevens vergelijkingen mogelijk ten aanzien van, bijvoorbeeld, het aantal werkzame zorgprofessionals in een land vergeleken met andere landen met een overeenkomstige prevalentie van spier- en skeletaandoeningen en met het EU-gemiddelde. Het aanbod van verschillende zorgaspecten ten opzichte van overeengekomen benchmarks kan worden vergeleken met andere lidstaten en binnen de lidstaten zelf.

EUMUSC.net heeft een uitgebreide analyse uitgevoerd van de impact van spier- en skeletaandoeningen in alle lidstaten. Door gebruik te maken van het beoordelingshulpmiddel kunnen lokale gegevens worden vergeleken met de resultaten van de EUMUSC-analyse.

EUMUSC.net heeft ook een casestudy uitgevoerd van goede praktijken in de zorgverlening. Deze kan worden gebruikt als benchmark bij het vergelijken van bevindingen in elk van de lidstaten.

Aanbeveling 2 van EUMUSC.net is dat elke lidstaat verzamelde gegevens over de impact van spier- en skeletaandoeningen en de zorgverlening analyseert, en de verzamelde gegevens vergelijkt met overeenkomstige gegevens die zijn verzameld door EUMUSC.net voor andere lidstaten en met het EU-gemiddelde.

Om passende doelen te kunnen stellen, is het belangrijk dat het belang van individuele aspecten van spier- en skeletaandoeningen binnen uw bevolking ten opzichte van de normen wordt onderkend.

Elke lidstaat moet zorgverleners aanmoedigen om aan de hand van controles en vergelijkingen te controleren of ze de overeengekomen zorgnormen bieden.

Aanbeveling 3 - Doelen stellen

Alle belanghebbenden moeten doelen stellen. Belanghebbenden zijn onder meer risicogroepen, patiënten, professionals in de gezondheidszorg en de maatschappelijke zorg, werkgevers, de nationale politiek en de Europese politiek.

Het stellen van doelen geeft richting aan het verlenen van zorg. Het draagt bij aan verbetering van de spier- en skeletgezondheid en maakt het mogelijk de voortgang in het bereiken van gelijkheid van zorg te evalueren.

EUMUSC.net beveelt aan dat elke lidstaat doelen stelt ter verbetering van de spier- en skeletgezondheid, ondersteund door meetbare doelstellingen.

Doelen moeten specifiek, meetbaar en haalbaar zijn. Ze moeten bovendien tegemoetkomen aan de behoeften en prioriteiten van de bestaande of potentiële bevolkingsgroep met spier- en skeletaandoeningen. Dit kan worden beoordeeld aan de hand van de onder aanbeveling 2 voorgestelde analyse en leidt tot inzicht in welke aandoeningen de grootste last met zich meebrengen en waarvoor de beoordeling, het beheer en de behandeling de meeste verbetering behoeft. Op basis van de resultaten van EUMUSC.net wordt voorgesteld dat de doelen:

- Evenredig zijn aan de huidige last van spier- en skeletaandoeningen zoals die is vastgesteld
- Tegemoetkomen aan de behoefte aan tijdige en in alle lidstaten gelijke toegang tot zorg en behandelingen, inclusief zelfbeheer van de aandoening
- Leiden tot de beschikbaarheid van voldoende resources, met name passend opgeleide zorgprofessionals en toegang tot passende interventies
- Gezonde levensstijlen ondersteunen door middel van volksgezondheidsprogramma's
- De toegang van patiënten en professionals tot hoogwaardige informatie ondersteunen
- Onderzoek ondersteunen om meer inzicht te krijgen in de oorzaken van spier- en skeletaandoeningen
- Gestandaardiseerde gegevensverzameling initiëren en handhaven in alle lidstaten.

Voor een breed scala aan doelstellingen wordt verwezen naar *The European Action Towards Better Musculoskeletal Health* op http://www.boneandjointdecade.org/european_action. Hier wordt voorgesteld doelen te baseren op de gemeenschappelijke aanbevelingen ter behoud of verbetering van de spier- en skeletgezondheid, ongeacht de onderliggende aandoening. Daarnaast moeten ze hetgeen door bewijsgebaseerde interventies kan worden gerealiseerd, combineren met de vereisten van patiënten, verzorgers, patiëntenvertegenwoordigers en zorgverleners.

Aanbeveling 3 van EUMUSC.net is dat zorgverleners en beleidsmakers doelen stellen ter verbetering van spier- en skeletgezondheid en voor gelijkheid van zorg.

Doelen gericht op implementatie van de zorgnormen en het aanbieden van resources op basis van de prevalentie van spier- en skeletaandoeningen in elke lidstaat, dragen op positieve wijze bij aan verbeteringen in de spier- en skeletgezondheid en aan de gelijkheid van zorg in de lidstaten.

Aanbeveling 4 - Verbeteren

Verbetering van de reumatologische zorg zal voortvloeien uit de ontwikkeling van toegankelijke diensten gericht op het realiseren van eerder vastgestelde doelen.

Er zijn bevorderende en belemmerende factoren voor het realiseren van verbeteringen in de spier- en skeletgezondheid.

Bevorderende factoren zijn onder meer:

- Aanwezigheid van een uitgebreide gezondheidsstrategie inzake de bepalende factoren van spier- en skeletaandoeningen
- Vermelding van spier- en skeletaandoeningen op de politieke agenda op elk niveau
- Erkenning van het belang van spier- en skeletgezondheid en het prioriteren van de beschikbaarheid van passende resources
- Prioriteren van onderzoek naar de oorzaken van spier- en skeletaandoeningen en de impact ervan
- Ontwikkelen van een publiek beleid voor gezonde levensstijlen gekoppeld aan andere chronische aandoeningen waarbij dezelfde risicofactoren een rol spelen
- Op gestandaardiseerde wijze verzamelen en analyseren van gegevens ter monitoring van de bepalende factoren voor het zich voordoen van, de impact en de behandeling van spier- en skeletaandoeningen in Europa

Belemmerende factoren zijn onder meer:

- Gebrek aan kennis over de prevalentie van spier- en skeletaandoeningen binnen een bevolking
- Gebrek aan bewustzijn bij het publiek, zorgverleners en beleidsmakers
- Dure en klinisch ineffectieve resources
- Gebrek aan veranderspecialisten op elk niveau, zowel in de politiek als bij zorgprofessionals, werkgevers, patiënten en openbare niveaus
- Gebrek aan doelen of afwezigheid van implementatiestrategie

Aanbeveling 4 van EUMUSC.net is het identificeren van de belemmerende en bevorderende factoren bij het realiseren van de gestelde doelen ter verbetering van spier- en skeletgezondheid en het ontwikkelen van specifieke acties ter beperking of verwijdering van dergelijke belemmeringen.

Als een eerste stap wordt aanbevolen dat een lokale beoordeling wordt gemaakt van de belemmeringen die door EUMUSC.net zijn geïdentificeerd en van de bevorderende factoren om deze te slechten als een basis voor het ontwikkelen van passende acties ter verbetering van spier- en skeletgezondheid.

Aanbeveling 5 - Streven naar gelijkheid

Binnen de EU zijn al eerder aanbevelingen ontwikkeld gericht op het voorkomen en behandelen van spier- en skeletaandoeningen. Deze zijn echter niet overal op gelijke wijze geïmplementeerd.

Onderzoek naar bestaand beheer van spier- en skeletaandoeningen in diverse Europese landen heeft uitgewezen dat zich verschillen voordoen die leiden tot ongelijke gezondheidsresultaten.

Onderzoeken in diverse Europese landen hebben aangetoond dat zowel mensen met spier- en skeletproblemen als artsen verschillende methoden toepassen voor het beheer van reumatische en spier- en skeletaandoeningen.

De aanbevelingen van EUMUSC.net zijn gericht op het verbeteren en harmoniseren van de kwaliteit van zorg en het mogelijk maken van gelijke zorg bij reumatische ziekten en andere spier- en skeletaandoeningen binnen de lidstaten.

Gelijkheid kan alleen worden gerealiseerd door aanneming van gedeelde zorgnormen, het gezamenlijk meten van de kwaliteit van de zorgverlening en door het vaststellen van EU-breed geaccepteerde doelen voor het opheffen van belemmeringen en het stimuleren van bevorderende factoren bij het realiseren van deze normen. Dit maakt een effectieve preventie en effectief beheer van deze aandoeningen mogelijk in de lidstaten. Deze inspanningen steunen op een uniforme basis voor het verzamelen en analyseren van gegevens ter vaststelling van de last van spier- en skeletaandoeningen voor het individu en voor onze maatschappij.

Aanbeveling 5 van EUMUSC.net is dat alle lidstaten streven naar gelijkheid door het aannemen van de EUMUSC.net-zorgnormen, kwaliteitsindicatoren voor de gezondheidszorg en beoordelingshulpmiddelen, en door de inzet van bevorderende factoren. Het doel is gelijkheid in reumatologische zorg in heel Europa.

eumusc.net is een informatie- en surveillancenetwerk voor de promotie van een uitgebreide Europese strategie ter optimalisering van spier- en skeletgezondheid. Het richt zich op de preventie en het beheer van spier- en skeletaandoeningen, die in de meeste EU-lidstaten niet op gelijke wijze worden behandeld en geen prioriteit kennen. Het netwerk streeft ernaar het bewustzijn over spier- en skeletgezondheid te vergroten en de zorg voor reumatische en spier- en skeletaandoeningen te harmoniseren.

Het driejarige project ging in februari 2010 van start en wordt gesteund door de Europese Gemeenschap (Communautaire actieprogramma op het gebied van gezondheid 2008-2013 van de Europese Commissie). Het project is een netwerk van instellingen, onderzoekers en individuele personen van 22 organisaties in 17 landen, die samenwerken met en actief zijn via EULAR.

eumusc.net: creëren van een online informatiebron ter bevordering van spier- en skeletgezondheid in Europa www.eumusc.net

Disclaimer

Het Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en consumenten is niet verantwoordelijk voor enig gebruik dat wordt gemaakt van de informatie die in deze publicatie is opgenomen